

RECENZÍÓK

Szakdokumentum: Halálozás Magyarországon 2025

Report: Mortality in Hungary in 2025

Ismertető: [Vitrai József](#)

Doi: [10.58701/mej.20764](https://doi.org/10.58701/mej.20764)

Ismertetett dokumentum: Vitrai J. (2025) Halálozás Magyarországon 2025. Keresztmetszeti és időbeli elemzés a 2025-ben elérhető adatok alapján. ResearchGate, 2025.
<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.22109.06880>

Kulcsszavak: halálozás; halálok; trend; megyei különbségek

Keywords: mortality; cause of death; trend; difference

BEVEZETŐ

A halandósági viszonyok nem adnak teljes képet a betegségek okozta egyéni, családi és társadalmi veszteségekről. Magyarországon az „idő előtti” halálozás csak az összes elvesztett egészség kétharmadát (63%) tette ki 2023-ban. Emiatt a halálozási elemzésekből levont következtetések csak korlátozottan érvényesek a magyar lakosság egészségére vonatkozóan. A hazai halandósági vizsgálatok eredményei ugyanakkor hozzájárulhatnak egy sikeres megelőzési stratégia kialakításához. A halálozási trendek, a halálokok pontosabb megismerése ugyanis sikerebb beavatkozásokhoz vezethetnek, és ezáltal a hazai halálozási viszonyok gyorsabb javulását eredményezhetik.

Ez a tanulmány a két évvel korábban megjelent jelentéshez hasonlóan a 2025-ben elérhető halálozási adatok átfogó elemzésével az egészségveszteségek csökkentéséhez kínál információt a magyar népesség egészségével foglalkozó szakemberek számára.

A tanulmány Bevezetőjét követő első elemző rész a 2023. évi halálozás okok szerinti megoszlását, annak 2015-2023 időszakban megfigyelhető változását, illetve a lakossági szűrésekkel csökkenthető halálokokat elemzi. A következő elemző rész a magyarországi halálozás és annak nemi különbségei 2015 és 2023 közötti változását mutatja be az időbeli összehasonlításra alkalmas standardizált halálozási mutatók segítségével, illetve a megyei halálozások 2023-es adatait értékeli. A harmadik elemző rész a hazai halálozást nemzetközi kontextusba helyezi a jelenleg elérhető 2015-2022 időszak összehasonlítható adatai alapján.

Az alkalmazott módszertan, a felhasznált adatok forrása az egyes elemző részek elején kerülnek bemutatásra, és az egyes témákat rövid összegzés zárja. A szövegközi ábrákat és táblázatokat a Függelékben található adatok egészítik ki.

Ebben az ismertetőben csupán a szakdokumentum Vezetői összefoglalóját mutatjuk be.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A magyarországi halálozási adatok 2015 és 2023 között mérsékelt javulást mutatnak, ugyanakkor a nemzetközi összehasonlításban továbbra is az Európai Unió legkedvezőtlenebb mutatói közé tartozik. A haláloki szerkezetben, a nemek közötti különbségekben és a területi eltérésekben egyaránt tartós mintázatok figyelhetők meg, amelyek a népegészségügyi kihívások mélyen gyökerező társadalmi és egészségügyi tényezőkre vezethetők vissza.

Haláloki szerkezet és fő tendenciák

A 2023-as év a halálozások számának jelentős csökkenését hozta, ami elsősorban a Covid-19-járvány lecsengésével magyarázható. A haláloki szerkezet azonban hosszabb távon rendkívül stabil maradt. A halálesetek túlnyomó részét továbbra is a szív- és érrendszeri, valamint a rosszindulatú daganatos betegségek okozzák – a nőknél több mint háromnegyedét, a férfiaknál több, mint ugyanekkora arányát.

A korai halálozás (65 év alatt) továbbra is súlyosan érinti a férfiakat: aránya több, mint kétszerese a nőkének. E korcsoportban a vezető halálokok hasonlóak, de eltérő sorrendben jelentkeznek – a nőknél a daganatos, a férfiaknál a keringési betegségek dominálnak. A fiatalabb férfiaknál a külső okok – pl. balesetek – aránya is számottevően nagyobb.

Változások 2015 és 2023 között

A halálozási arányok mindkét nem esetében mérséklődtek, de a javulás mértéke korlátozott. A nőknél mintegy tizednyi, a férfiaknál kisebb, mintegy huszadnyi csökkenés történt. A javulás főként az agyérbetegségek, a szív- és érrendszeri betegségek, valamint a krónikus alsó légúti

betegségek halálozásában mutatkozott, míg a mentális zavarok okozta halálozás növekedett.

A férfiak halálozási rátája továbbra is mintegy másfélszerese a nőkének, és egyes betegségeknél (különösen a légző- és emésztőrendszeri betegségek esetében) a különbség még ennél is nagyobb. A nemi különbségek egyes betegségekben növekedtek (pl. szívkoszorúér-betegségek), másokban viszont mérséklődtek (pl. tüdőrák).

Területi különbségek

A halálozás jelentős területi egyenlőtlenségeket mutat. A legalacsonyabb értéket rendszerint Budapesten, a legmagasabbakat az északi és keleti megyékben mérték. A különbségek a férfiaknál nagyobbak, mint a nőknél, és a szív- és érrendszeri betegségek esetében a legmarkánsabbak. A megyék közötti eltérések hátterében nemcsak a társadalmi-gazdasági helyzet, hanem földrajzi, környezeti és ellátási tényezők is szerepet játszhatnak.

Nemzetközi összehasonlítás

A magyar férfiak és nők halálozási mutatói továbbra is az EU legmagasabb értékei közé tartoznak. Bár a 2015 óta tartó trend javulást mutat, a felzárkózás üteme lassú.

A szív- és érrendszeri betegségek terén a lemaradás különösen nagy: a magyar értékek több, mint kétszeresei a nyugat-európai átlagnak. A daganatos halálozás mérsékeltebben, de javult, és e téren némi közeledés tapasztalható az uniós átlaghoz.

A megelőzhető (népegészségügyi beavatkozásokkal) és a gyógyítással elkerülhető (időben és megfelelő orvosi ellátással) halálozások aránya egyaránt az uniós átlag közel kétszerese. Magyarország mindkét mutató alapján az EU országai

között az utolsók között szerepel, és 2015 óta érdemi előrelépés nem történt. Ez azt jelzi, hogy az egészségfejlesztés, a korai felismerés és az ellátás hatékonysága terén a fejlődés korlátozott maradt.

A népegészségügyi szűrővizsgálatok szerepe

A célzott szűrővizsgálatok – az emlő-, méhnyak-, valamint vastag- és végbélrák korai felismerésére – a rákhalálozás csökkentésének eszközei, de népegészségügyi hatásuk elméleti korlátok között mozog. Még ideális körülmények között is – ha minden érintett kiszűrhető lenne, és a kezelés teljes sikerrel járna – a halálozás csak alig 5%-kal százalékkal csökkenne, mivel a szűrésekkel célzott daganatos betegségek az összhálózás viszonylag kis hányadát adják. Ezért a beavatkozások fő iránya nem a szűrés további kiterjesztése, hanem az elsődleges megelőzés erősítése kell legyen: az egészséges életmód támogatása, a kockázati magatartások visszaszorítása, valamint az egészséget támogató társadalmi és környezeti feltételek javítása.

Átfogó következtetések

- A halálozási mutatók kedvező irányban változtak, de a javulás üteme nem elegendő. Magyarország pozíciója az EU-országok között alig javult az elmúlt évtizedben.
- A férfiak halálozási hátránya tartós és jelentős, ami a nemek közötti egészségi egyenlőtlenségek mély strukturális okaira – életmódbeli, társadalmi és ellátási különbségekre – utal.
- A szív- és érrendszeri betegségek továbbra is a legnagyobb népegészségügyi terhet jelentik, és ezen a területen történt a legkisebb nemzetközi felzárkózás.
- A daganatos halálozásban tapasztalható mérsékelt javulás biztató, de a

szűrési és kezelési rendszerek korlátozott hatása mellett az elsődleges megelőzés megerősítése a hatékonyabb irány.

- A területi egyenlőtlenségek és az ellátáshoz való hozzáférés különbségei továbbra is meghatározóak; ezek csökkentése nélkül a népegészségügyi javulás korlátozott marad.
- A megelőzhető és elkerülhető halálozások magas szintje arra utal, hogy a népegészségügyi beavatkozások és az egészségügyi ellátás minőségének, időzítésének és lefedettségének javítása kulcskérdés.
- Összességében a magyar halálozási helyzet lassú javulást mutat, de a nemzetközi felzárkózáshoz strukturális, rendszerszintű változásokra van szükség. A prevenció, az egészségtudatos életmód és az azt támogató környezet, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés javítása, valamint a regionális egyenlőtlenségek csökkentése egyaránt nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a felzárkózással járó javulás tartós és minden társadalmi csoport számára érzékelhető legyen.

AJÁNLÁS

A magyar halálozási adatok alakulása nem pusztán egészségügyi kérdés: tükrözi a társadalom állapotát, az életmódbeli mintákat, az ellátórendszer teljesítményét és az egyenlőtlenségek mélységét. A tanulmány átfogó képet ad arról, hogyan változtak a halálozási mintázatok az elmúlt években, milyen mértékű a javulás, és miért maradtunk mégis tartósan az európai átlag mögött. Az elemzés számos tudományterület – orvostudomány, társadalompolitika, közgazdaságtan, szociológia és környezettudomány – szempontjából is releváns, hiszen bemutatja, hogyan hatnak a társadalmi és gazdasági folyamatok az egészség kimeneteire.

A jelentés különösen értékes azért, mert nemcsak az eredményeket mutatja be, hanem segít megérteni azokat a rendszerszintű tényezőket is, amelyek a halálzási egyenlőtlenségek mögött állnak. Rávilágít arra, hogy a népegészségügyi beavatkozások hatása korlátozott, ha nem egészülnek ki az egészséges életmódot támogató környezeti és társadalmi feltételek erősítésével.

A tanulmány olvasása nemcsak az egészségügyi szakemberek, hanem a döntéshozók, oktatók, szociális szakemberek és helyi közösségek számára is ajánlott. Segíthet abban, hogy az egészségügyi statisztikák mögött meglássuk az emberi történeteket és a társadalmi mintázatokat, és hogy a jövőbeli beavatkozások valóban a felzárkózást, az egészség esélyeinek kiegyenlítését és a hosszabb, egészségesebb életet szolgálják.

HIVATKOZÁSOK

Vitrai J. (2025) Halálzás Magyarországon 2025. Keresztmetszeti és időbeli elemzés a 2025-ben elérhető adatok alapján. ResearchGate, 2025. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.22109.06880>

Vitrai J & Bakacs M. (2023) Halálzás Magyarországon. Keresztmetszeti és időbeli elemzés a 2023-ban elérhető adatok alapján. ResearchGate, 2024. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.17369.17769>

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Vitrai József
Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar, Pszichológia és Egészségügyi Menedzsment Tanszék, Győr
vitrai.jozsef@gmail.com

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 11. 17.
Elfogadva: 2025. 11. 19.
Megjelentetve: 2025. 12. 05.

Copyright © 2025 Vitrai József. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licensz szerződés alapján.